

Aristide CARADJA (1861 - 1955) mentorul lui Alexei ALEXINSCHI (1899-1966) - corespondența¹

Ioan DĂNILĂ

Summary

Aristide CARADJA (1861 - 1955) - The Mentor of Alexei Alexinschi (1899-1966) - The Correspondence

The correspondence send by Aristide CARADJA to Alexei ALEXINSCHI reveals to us an important aspect of his activity, that of being in the field a researchers trainer. From the first to the last letter, during 23 years, CARADJA guided him step by step, imposing him, at first with a dissembled severity and than with an open one, the ethics of the authentic researcher. We believe that this is the way that ALEXINSCHI became one of the most successful Romanian Lepidopterists, component of the Lepidopterists pleiad trained by CARADJA. This so important aspect of his activity, that increases a lot the dimensions of his personality, is ignored.

During the relationship between them, the mentor hasn't allowed to his disciple not even the smallest inaccuracy or doubt in some bio-geographical and ecological aspects settling or interpretation, asking him for accuracy and concision, a proper style of science.

Aristide CARADJA este considerat "intemeietorul entomologiei românești" (CEAȘESCU & MAHON 1977) pentru meritul de a fi realizat "cele mai importante cercetări privind sistematica lepidopterele din România și "care a întocmit și cea mai vastă colecție de lepidoptere existentă în țara noastră" (STĂNOIU & col. 1979), dar și "una din cele mai mari și mai valoroase colecții de lepidoptere din lume" (CEAȘESCU & MAHON 1977).

Activitățile de colectare și de cercetare a faunei lepidopterologice ale lui Aristide CARADJA au cuprins Moldova și alte zone ale țării, precum și câteva țări asiatice. Această multitudine de regiuni și localități din care a colectat, plăind oameni anume, la care se adaugă și exemplarele obținute prin schimb de la diverși entomologi printre care s-a aflat și Alexei ALESINSCHI, i-au facilitat agonisirea celor aproximativ 3000 de tipuri de lepidoptere, cât cuprinde valoroasa sa colecție (CEAȘESCU & MAHON 1977).

Dimensiunea personalității lui CARADJA sporește foarte mult prin faptul că el este mentorul unei pleiade de entomologi din care face parte și Alexei ALEXINSCHI.

Corespondența trimisă de CARADJA lui ALEXINSCHI este alcătuită din plicuri, cărți poștale și notițe, în total 51 de epistole păstrate de destinatar, care prin conținutul ei reprezintă, după cum vom vedea, un curs sui generis de formare a cercetătorului în domeniul entomologiei.

Până la primirea primei scrisori - 1 dec.1928 - ALEXINSCHI publicase deja³ "contribuțiuni" la cunoașterea macro și microlepidopterele în Basarabia (NEMEȘ - DĂNILĂ 1970).

Scrisoarea debutează cu următoarea frază "Am primit plicul cu diferitele liste și mult amabila scrisoare a Dv. din 29 noiembrie și mă grăbesc a vă răspunde conform conștiinței mele și în toată libertatea, căci este vorba de știința și de propășirea cunoștințelor noastre ale faunei patriei noastre". Merita a fi subliniată diferența semnificativă între bogăția conținutului semantic al noțiunilor de conștiința și de libertate la CARADJA, în perioada respectivă, și sărăcia și "devalorizarea" conținutului acestor termeni astăzi. Libertatea era sinonimă cu datoria de a "propăși" știința și cunoașterea faunei autohtone.

Următoarea frază ne dezvăluie criza de timp și ritmul alert în care lucra CARADJA: "Dar voi fi foarte scurt căci tocmai acum am nenumărate multe lucrări în curs:

1) Nu ați înțeles din ce v-am scris în e.p.²: Când culegeți insecte, etc. într-o localitate sau regiune, unde nimeni n-a colecționat încă, este bine înțeles că fiecare specie ce găsești este nouă pentru această lucrare asupra faunei locale. O asemenea faună locală are totdeauna un interes oarecare și oferă pentru

¹ Corespondența trimisă de A. CARADJA lui A. ALEXINSCHI a fost răstăcită printre alte documente timp de peste 3 decenii. După redactarea acestui articol autorul a restituit-o Muzeului Județean Suceava.

² e.p. nu s-a păstrat în corespondență

cunoscător câteva date poate necunoscute, însă cu condiția ca această lucrare să fie tratată "ca faună locală" și să aducă o listă destul de bogată. Într-o faună locală este totdeauna nevoie de a descrie mai intim caracterul local în..." Aici scrisoarea este întreruptă de destinatar, lipsind cam o treime din foaie.

Lista trimisă de ALEXINSCHI cuprinde specii din Basarabia, cu siguranță din zona Hotin (NEMEȘ & DĂNILĂ 1970). Analizând-o, CARADJA se oprește la o parte din specii și-i face o serie de prezentări asupra arealului și a faptului că teritoriul de pe care le-a colectat se înscrie cu "o certitudine matematică, că se află acolo, căci ele sunt din cele mai comune". Mai departe îi explică faptul că astfel de date sunt deja cuprinse în diversele cataloage (Rebel și Staudinger). "Specificații"... "izolate", referitoare la fauna Basarabiei, "veți găsi chiar în Scij³ și în periodice franceze, engleze, etc. ... Eu însumi am primit mai multe colecțiuni din Basarabia care conțineau specii noi, dar nu am publicat..."

Textul este întrerupt lipsind ultima parte a răspunsului la punctul 1), răspunsul la punctul 2) și prima parte a răspunsului la punctul 3).

Găsind că este mai înțelept să rămână în expectativă îi scrie: "Despre acea [listă] controlată de Dl C. HURMUZAKI, nu vreau să mă pronunț. Dar celelalte liste nu conțin iarăși nici o specie nouă pentru România, se vede că nu ați citit toate cele unice liste suplimentare ce le-am publicat ici-colo". Mai departe se oprește asupra formei intermedia a lui *Pararge* "de mult cunoscută" în toate lucrările de "faună locală (din regiunile intermediare între nordul și sudul Europei!)... formând "parargiul între *aegeria* și *egerides*". Ca concluzie îmi permit a vă da următorul sfat pentru lucrările Dv... să nu alcătuiți o nouă lucrare de "ansamblu" care ar cuprinde întreaga faună a României, căci o asemenea lucrare este făcută de mine și când FLECK a crezut nimerit să facă această lucrare încă o dată, s-a supus la criticile aspre ale autorităților entomologice din străinătate, care l-au criticat de plagiat și care au spus că o listă suplimentară ar fi fost mult mai binevenită. Dar să vă aplecați cu toate forțele la alcătuirea faunelor locale în sensul indicat mai sus, căci asemenea lucrări bine făcute pot fi de interes și de folos. Dar încă... să nu dați prea des liste mici și incomplete: așteptați să aveți în adevăr ceva interesant de comunicat. Ambiția personală nu trebuie să joace un rol în asemenea lucrări. Eu vă voi ajuta în sensul că mă pun la dispoziția Dv. pentru a determina microlep. care vă sunt dubioase și aceasta după puterea mea".

Fiind prima scrisoare, am considerat că este nimerit să redăm întregul paragraf găsind totodată de prisos orice comentariu; ar fi o impietate și am frustra lectorul de posibilitatea savurării acestor pasaje.

ALEXINSCHI, fiind la început de drum, i-a cerut bibliografie și la punctul 4) i se răspunde "cu mult regret trebuie să vă spun că nu mai posed nici una din vechile mele publicațiuni asupra faunei României, nici aceea a D-lui FLECK." La punctul 5): "Alăturat veți găsi o "faună locală" (Palermo)", și încheie "cu salutări și asigurarea perfecte mele stime, A. CARADJA, 1 dec. 1928".

În cea de a doua epistolă îi scrie că "pentru cercetări comparative mi se cer câteva *Parnassius apollo* și *memosyne*" și dacă prinde să-i cedeze "un număr de exemplare nepreparate". Crede că și în Dobrogea s-ar găsi "*memosyne* precum și omizi de *Thais cerisyi*, poate și de *Doritis apollinus* la Balcic - Ekreve (?) pe *Aristolochia*... Ar fi bine să căutați și de veți găsi, să le strângeți cât se va putea de multe. Se cer în străinătate". Și noi, românii, le-am oferit de fiecare dată tot ce ne-au cerut, sărăcindu-ne flora și fauna!

Din Dobrogea se urcă "pe culmea Carpaților" unde se pot găsi "în iarbă *Crambus orientalis* H.S. masculi castaniu, femele mai închise... să căutați și sub pietre după Lep. [adică adulți !?] și omizi. Fauna noastră alpină de la 1900 m în sus este încă prea puțin explorată. *Colias* și *Erebia*, dar mai ales noctuide la lumină". Data de 6 aug. 1929, fiind scrisă cu cerneală roșie, în colțul din dreapta, sus, pune la îndoială corectitudinea datării de vreme ce toate celelalte epistole au data sub semnătură.

Trimisă cu multă întârziere, scrisoarea este "răspunsul la vrele scrisori". Listele trimise de ALEXINSCHI sunt "puse la dosarul" lui "și stau oricând la dispoziție, dacă vreodată veți avea nevoie de ele. Căci presupun că Dv. le veți utiliza pentru o publicație ulterioară?" Cam prea "ulterioară" după cum vom vedea mai încolo. După ce îi mărturisește "că cu greu pot să citesc scrisorile Dv. care sunt scrise cam în fugă", îi răspunde la întrebări:

1) Nu a fost la băi, nici în țară nici în străinătate, ci doar la București, pentru că "debitorii nu s-au executat!" și a stat 15 zile la moșia fiului, după care s-a întors acasă.

2) După ce a "parcurs lista aice inclusă" nu vede "nimic de obiectat; mi se pare că toate sunt corect enumerate".

Referitor la micile și neînsemnatele varietăți, aberații și forme cu nume distincte el nu le-a trecut în lucrarea din 1905/6 pentru că nu erau denumite, "ci erau înglobate în forma principală". Aceste forme nu

³ Scij este o literă din alfabetul sau scrierea nemțescă ce nu poate fi redată pe calculator. Poate d-l dr. Rakosy cunoaște și ne poate ajuta !?

pot fi considerate noi de vreme ce specia cuprinde în arealul ei și Basarabia. "Dar într-o faună locală, bineînțeles că trebuie să fie enumerată. Astăzi moda este de a denumi fiecare mică variație, dar eu sunt un adversar [al] acestei metode pe care o găsesc dăunătoare științei: numai rase, subsp. etc. merită să fie fixate prin nume. Aș fi avut cu ocazia să denumesc sute și sute varietăți; am lăsat această glorie altora cu multă plăcere!"

3) "Sunt gata să vă determin toate microlep. și să examinez speciile de macrolep. care vă sunt dubioase".

4) Solicitându-i-se din nou bibliografie și în special lucrarea sa fundamentală Fauna Lep. din România, din care are doar un singur exemplar pe care-l folosește în mod curent și "mai ales acum când am o lucrare în curs", îi este cu neputință să-l înstrăineze. Știe că i-a trimis toate celelalte mici lucrări ale sale și "dacă aveți FLECK nu aveți nevoie de lucrarea mea căci el a copiat pur și simplu lucrarea mea (traducând-o) și adăugând câteva specii noi găsite!"

5) Nici cărțile lui NORDMANN nu i le poate împrumuta și-l sfătuiește să nu piardă timp cu procurarea acestei literaturi deoarece referitor la răspândire și "ceia ce este interesant în ele și totodată exact", a cuprins în fauna sa toate datele din ea și în plus cele "din uriașa colecție STAUDINGER și multe relațiuni private sigure".

Cu totală obiectivitate precizează că toate listele vor fi folosite pentru multe "contribuțiuni publicate de Dv.". totuși, "formele cele mai interesante, care pot să dea loc la niște analize și comparații interesante în privința răspândirii lor geografice și servi ca bază pentru alte concluzii, le voi nota și, mai târziu odată, voi putea face o lucrare asupra lor. Atuncea, adică mai târziu, va fi necesar pentru mine, să văd încă odată aceste forme, ceea ce nu împiedică să le văd și acum pentru a vă ajuta la lucrarea Dv. Anexez lista Dv. de la Hotin și vă salut..."

Urmează un PS pe aproape două pagini cu un conținut de idei și date foarte numeroase referitoare la laboratorul de prelucrare și redactare a lucrării sale fundamentale - Fauna Lep. din România. Merită a fi reținut faptul că A. CARADJA a adunat toate informațiile existente în toate provinciile Regatului Vechi, din literatură "liste private trimise de entomologii mai de seamă ale tuturor ținuturilor învecinate, plus că am lucrat personal în Dresda, Budapesta, Viena, Paris, colecțiunile cele mari a lui STAUDINGER, HÖLICH, Muzeul Viena, Budapesta, JOANNIS, etc., etc., notând nu numai ce exista în ele din fluturii Regatului, ci și din Bulgaria, Turcia, Transilvania, Ungaria, Bucovina, Podolia, Basarabia, ...?, etc...etc". Explică în amănunt modul cum a gândit și procedat la alcătuirea faunei Regatului României și insistă asupra formelor pe care, în majoritatea cazurilor, le-a inclus în specia respectivă. Totuși în prima parte a catalogului colecției de lepidoptere "Alexei ALEXINSCHI" (N și D) am găsit 8 forme determinate de CARADJA.

Comentariul pe care-l dezvoltă pe o pagină și jumătate este pe alocuri contradictoriu, oscilând între o exigență exagerată, totală, prin care îi stabilește riguros limitele foarte apropiate între care ALEXINSCHI ar urma să-și aducă o contribuție modestă, minimă, la cunoașterea faunelor locale, specificând doar o parte din formele depistate. În fraza următoare este mai concesiv: "Dar într-o faună locală, trebuie notat toate... și astăzi când s-au despărțit din forma tipică 2-3 sau mai multe varietăți, aberații, etc.etc. care nu erau încă numite, puteți să le enumerați chiar ca nesemnate încă în vechiul Regat, cu toate că majoritatea lor erau deja constatate de mine!" Demonstrația o face luând ca exemplu pe *Colias chrysotheme* unde a găsit "o rasă (sau forma gen. II)...care este mult mai orange etc... ca toate cele cunoscute și găsite de mine până astăzi nu numai în colecția mea ci și în celelalte", pe care a intenționat s-o numească "var. *edusoides*", dar s-a abținut pentru a nu "mai înmulți numele [-] cu un nume nou inutil".

Intuind ce se va întâmpla mai târziu, precizează: "M-am mărginit a semnală această varietate interesantă, cu toate că sunt sigur că mai târziu un alt "Entomologist" o va denumi! Așa am a făcut în toată viața mea și bine am făcut căci acum o reacțiune începe a se arăta care cu timpul va trimete la "lada de vechituri" majoritatea acestor nume inutile, păstrând numai forma tipică și subspeciile geografice etc. cele mai de seamă. Cu toate acestea aveți astăzi dreptate de a le cita în listele Dv., cu toate că mulți autori, când le trimiteți lor fluturi de denumit, nu recunosc adeseori la ce rasă aparțin cu toate că o au denumit ei însăși! FRUKSTORFER (?), PARYK, etc., etc. erau și sunt de primă forță în denumire. Să citiți critica lui COURVOISIER în "Iris, 1918", numai în ce privește *Chrysoch. virgaureae* L.!" În subsolul paginii a 4-a face referiri asupra frecvenței câtorva specii" foarte comune" din lista celor colectate la Focșani de ALEXINSCHI.

În cea de a 3-a scrisoare trece direct la răspunsul pe puncte în care explică, la punctul 1 și 2, o parte din biologia și diagnoza speciilor *Pieris ergaurea* și *Deilephila nicaeae*.

Solicitându-i o intervenție la o personalitate marcantă, la punctul 3) îi scrie "În ce privește dorința Dv. exprimată în scrisoare, vă răspund că nu cunosc personal persoana în chestie și că relațiunile mele cu D-lui menținându-se pe teren pur științific, D-lui ar fi poate îndreptățit să găsească [-] nepotrivită o

intervenție din partea mea în chestiuni pur personale. Regret, deci, de a nu putea îndeplini dorința Dv. Prințul A. CARADJA, 9 aug. 1929”.

Scrind pentru prima și ultima dată titlul nobiliar, în corespondența cu ALEXINSCHI, ne scutește de orice comentariu.

Pe prima pagină a scrisorii din 7 sept 1929, CARADJA a scris o listă de specii dar apoi a hașurat-o cu tuș. Nemulțumit de rezultatul hașurării a lipit o altă foaie care cu timpul s-a dezlipit și a căzut. Pe pagina a doua se arată nelămurit de ceea ce-i cere ALEXINSCHI. “În ce privește M.S⁴. Dv. de controlat, nu prea știu în ce sens doriți să-l controlez? Partea generală trebuie să fie absolut personală câștigând tocmai astfel farmecul prin nota originală inherentă (adică inerentă!) fiecărui autor. Am citit-o cu interes și nu pot nici adăugi ceva, necunoscând regiunea, nici modifica nimic. Pentru partea a II-a iarăși nu știu în ce poate consta controlul meu, care n-ar fi putut să se manifeste decât numai asupra identificării speciilor; și acolo Dl. HURMUZAKI v-a dat mi se pare toate lămuririle necesare...” În continuare fraza este ilizibilă deoarece în timpul păstrării a fost “tratată” cu o substanță care a șters realmente textul, care de fapt nu pare să aibă un conținut semnificativ.

După semnătură precizează: “În orice caz, pentru prezentul manuscris, la care n-am luat nicidecum parte activă, se cuvine să ștergeți numele meu, lăsând D-lui HURMUZAKI întreaga răspundere și întregul merit ce i se cuvine”. Refuzul lui CARADJA este demn de toată lauda. Este una dintre puținele excepții de la regulă, excepție care este apanajul marilor personalități, al celor care chiar și atunci când aportul lor într-o comunicare științifică este suficient de mare, pentru a putea accepta să fie autor sau coautor, ei refuză spre a spori personalitatea discipolilor. Oferind a câștigat mai mult.

Și iarăși revine asupra necesității amânării alcătuirii faunei locale a Tecuciului, pentru a colecta “un material mult mai bogat (în cazul în care veți părăsi localitatea), vă veți putea referi la mine pentru determinarea câtorva specii dubioase”.

În nota bene cu care încheie scrisoarea îi atrage atenția “că în Introducția MS unde citați *Acidalia degeneraria* HB. mă numiți că a-și fi semnalat această specie din Dobrogea 1919. În adevăr am notat în Katalog REBEL la nr.3043 (*dégeneraria*) ea fiind capturată în România, dar nu am putut găsi acuma unde am publicat aceasta. Fiți bun și scrieți-mi!” Așadar, este atent la cele mai mici amănunte și ține cu strânsie să evite ambiguitățile și inexactitățile de oricât de mică importanță.

Următoarea scrisoare este datată 22.IV.1930 și în ea explică apariția hiatusului din corespondență: “de 3 luni stau aici la sanatoriu lângă fiul meu, operat și grav bolnav...” cu toate acestea în această perioadă a lucrat la o “monografie din Coasta de Argint care, după spusele profesorilor SIMIONESCU și VELEA este foarte bună. Am prezentat-o alaltăieri la Academie și va fi tipărită imediat”. Nu știe când se va întoarce la moșie, dar îndată ce va sosi se va “pune la lucru pentru fauna Tecuciului”. Din nou subliniază că întârzierea nu deranjează pe nimeni pentru că va putea studia și materialul colectat în 1930.

Conținutul cărții poștale din 4 mai 1930 este extrem de interesant raportat la situația actuală. Întârzierea publicării rezultatelor cercetărilor din campania anului 1930 va fi benefică atât pentru autor și deopotrivă pentru știință, scrie CARADJA. Îi recomandă să dea “toată atențiunea la prinderea lepidopterelor prin [la] lumină”.

Următoarea recomandare, după 70 de ani, este de-a dreptul șocantă, uluitoare, în totală contradicție cu etica cercetătorilor entomologi și nu numai, din zilele noastre: “Adunați câte o serie (cât se poate de bogată) din speciile următoare, care trebuie examinate cu atenție: 1) *Leptidia sinapis* (gen I și II, 2) *Pieris daplidice* (pitici), resp. *chloridice*, 3) *Lycaena argyrognomon*, *argus*, *baton*, *icarus* v-*icarinus* masculi și femele în mare număr. Ar fi acolo o interesantă chestiune de clarificat!”

Pentru a-l scuti de efort inutil, îi recomandă să prepare doar o parte din material, restul să-l pună în plicuri de hârtie și să aștepte până va fi înștiințat că poate să-l expedieze.

Nu ne îndoim că cercetătorii entomologi contemporani sunt și buni ocrotitori ai naturii și numărul seriilor și al exemplarelor din serii sunt substanțial diminuate, poate chiar sunt stabilite precis dimensiunile și speciile din care se mai poate captura.

Observațiile noastre efectuate pe parcursul a peste 3 decenii în partea de nord – est a țării, ne conduc la concluzia că și speciile cele mai comune, adică, cele cu efective mari în populațiile foarte numeroase întâlnite în diverse biocenoze, au devenit tot mai rare, periclitare sau pe cale de dispariție. Exemplele sunt numeroase și aparțin papilionidelor, nimfalidelor, pieridelor, licenidelor, etc.

Din scrisoarea datată 12 mai 1930, este de reținut recomandarea – iarăși problema listelor – de a alcătui listele complete și a le reține până la toamnă, când se va întoarce la Tg. Neamț. Referitor la Grigore

⁴ Manuscrisul

ANTIPIA îl înștiințează de lipsa acestuia din țară și "nu se știe când va sosi. Am și eu interes să-l văd". Scrisoarea, o încheie cu vestea tristă: "Zilele acestea am pierdut fiul meu!"

În aproximativ două luni și jumătate - 29.VII.1930 - expediază din Tg. Neamț o scrisoare pe o hârtie cu chenar negru, din care reținem: "Am trecut prin cea mai dureroasă și dramatică criză a vieții mele". Întors la Grumăzești reia lucrul și speră ca în septembrie să poată examina materialul adunat în cursul anului. Până atunci va primi și materialul din Dobrogea și "dacă sunteți tot decis a-mi încredința mie această publicație, v-aș fi recunoscător să pregătiți lista celor mai interesante descoperiri ale Dv. și a-mi trimite speciile ce nu puteți identifica, precum și formele "variante". Pe lângă materialul din vară îi cere "toate *Lycaena*, *Zygaena* și *Lep.* - *sinapis* (gen. I și II etc.). Întrebarea: "Mi se pare însă că ați arătat deja toate Macrolep. D-lui HURMUZAKI?", arată că se află într-o dispută cu aceasta. Îl roagă să nu-i trimită materialul înainte de septembrie și nici listele pentru că are alte colecții în lucru, "Dar răspundeți văr rog dacă pot conta pe concursul Dv." este evident interesul lui CARADJA de a primi un material cât mai numeros - bogat - și de a selecta din el tot ce este de valoare pentru a-și îmbogăți lucrările și colecția sa. Pentru realizarea acestui scop îl ține din scurt și în fiecare scrisoare îi dă sugestii sau orientări precise pentru a colecta în primul rând tot ce-l interesează în mod special.

Ca răspuns la intenția lui ALEXINSCHI de a părăsi Tecuciul, lui CARADJA i se pare nepotrivit momentul: "În acest caz veți putea alcătui o mică dare de seamă asupra faunei acestei localități însă nu prea dezvoltată în ce privește concluziile faunistice, nici prea detaliată în ce privește "Milien"-ul. Căci colecțiunea Dv. din localitate nu mi se pare destul de completă pentru a justifica o lucrare mai largă". Și iarăși cu o vădită obstinație îi recomandă să continue colectarea "până ce veți părăsi definitiv localitatea și să nu se grăbească să publice pentru că "nu aveți nici o concurență de temut. Eu nu voi publica cu permisiunea D-v decât speciile noi pentru România, sau interesante pentru răspândirea lor geografică, fără încă un alt comentariu rezervând acesta din urmă expres pentru D-voastră". După o astfel de "invoială" ne scapă din condei o simplă întrebare: ce i-a mai rămas lui ALEXINSCHI nu este prea puțin? Nu ne putem abține de a nu ne exprima un sentiment de jenă, simțind un iz de fariseism generat de o doză prea mare de condescendență. Cineva spunea că marile personalități trebuie să ajute discipolii în devenirea lor și mult mai târziu să accepte să publice împreună, să-și alăture numele și... renumele.

Cu promtitudinea-i cunoscută îi și cere din "lista speciilor capturate de la oct.1930 până astăzi, constat că sunt câteva nouă pentru România și alte, care aș dori să [le] văd. Vă rog să nu-mi trimiteți întreaga colecție, ci numai speciile ce vi le voi indica în lista anexată. Bineînțeles și toate acele ce le-ați capturat în serie pentru mine ca *Leptidia sinapis*, *Pieris daphidice* etc... De asemenea aș dori să văd toate microlepidopterele care nu le-a determinat D-l HURMUZAKI". Referitor la HURMUZAKI, îi cere lista speciilor de macrolepidoptere determinate de acesta și în special cele noi pentru fauna României sau "interesante". Spre finalul scrisorii se oprește asupra unor forme care se pot ușor confunda cu altele ale altor specii; precizând caracterele prin care se deosebesc. 4 aug. 1930. Urmează, ca de obicei, un P.S. cu indicația de a "înfringe mai profund acul în cutie" și fluturii să fie puși mai des astfel ca aripile să se acopere "în reciproc". Apoi revine asupra speciilor "care sunt încă în mâinile D-lui HURMUZAKI. De aceea ar fi bine să le cereți de la D-lui neîntârziat".

Scrisoarea din 11 aug. 1930 cuprinde confirmarea primirii colecții de microlepidoptere în care a "găsit câteva specii sau forme noi pentru România și 2 varietăți", pe care le va descrie într-o lucrare a sa. În vremea aceea *Crambus caradiellus* (?) RIBL. era o raritate; se găseau doar câteva exemplare: 3 la CARADJA, 2 la Viena și unul, mascul sau femelă, la ALEXINSCHI. Pentru anul viitor îl roagă să-i prindă din acele locuri, unde pare să fie comun "cât mai multe exemplare intacte" și să i le trimită nepreparate. Din listele și colecțiile lui ALEXINSCHI și-a "luat bune notițe despre toate în vederea lucrării" sale și mulțumește pentru lista completă a macrolepidopterelor colectate în 1930, care "va fi folositoare când mă voi putea ocupa cu ele".

Restituindu-i colecția de macrolepidoptere îi atrage atenția: "veți observa că am oprit pentru mine 3 exemplare fiindcă voi descrie formele noi. Cred că sunteți de acord?" N-o fi primit acordul solicitat direct sau indirect încă din scrisorile anterioare?

După ce îi cere lămuriri asupra "rasei de la Tecuci de *Eubolia murinaria*", îl anunță că pleacă la București la un consult medical cu soția bolnavă și îl va înștiința la întoarcere. În această perioadă îi cere să nu-i expedieze nimic, ci doar "să aveți grijă ca la mijlocul [lunii] sept. sau mai târziu să primiți de la D-l HURMUZAKI lista și fluturii".

ALEXINSCHI renunță să plece din Tecuci și CARADJA apreciază această hotărâre ca fiind "foarte bine să stați în Tecuci; aici fauna este interesantă. În aceste împrejurări vă sfătuiesc să nu publicați încă fauna

locală. Aveți mult prea puțin material pentru a putea trage concluzii”. O fi aflat CARADJA de sfatul lui PASTEUR?: “Feriți-vă de un singur lucru, de graba de a trage concluzii”.

Sfaturile pe care i le dă lui ALEXINSCHI și acrima pe care o manifestă în cercetările sale ne arată că lumea nu era atât de grăbită ca acum, pentru că așa cum precizează în mai multe scrisori nu exista pericolul pierderii priorității. Nu era concurența acerbă din zilele noastre.

Următoarele 3 cărți poștale sunt scrise la intervale de o zi: 10, 12 și 13 aug. 1930, având sigiliul poștei din Tg. Neamț, Pașcani și respectiv București. În prima c.p. îl sfătuiește să crească, dacă prinde femele “de *Aretia villica*... și veți avea șansa să obțineți aberații frumoase ca aceea care s-a stricat în drum”. Cea de a doua c.p. a scris-o la Grumăzești înainte de a pleca la București și a pus-o la poștă în gara Pașcani. Îl sfătuiește să crească o a doua generație de “*Aretia villica* sau chiar *Caja*...” tehnologia creșterii urmând să i-o furnizeze mai târziu, la timpul potrivit, reproșându-i că “în tot cazul mi se pare că dați prea puțin atenție la creșterea ab ovo”, deși se pot “obține și varietăți frumoase”. Pe lângă speciile amintite mai adaugă, pentru creștere, pe *Oxytr. orbicularia* ca și pe oricare “altă specie rară”. P.S.-ul conține știrea că a găsit “notația relativă la *Eubolia murinaria*, precum și 2 exemplare var. care mi le-ați dăruit, așa că nu mai trebuie nici un răspuns la întrebarea de ieri”.

Bucuros că starea sănătății soției sale este bună și se va putea întoarce cât de repede la Grumăzești, îi recomandă să-i trimită “oricând” colecția dar și listele și în special tot ce se află la HORMUZACHI. Deși are încredere în corectitudinea lui HORMUZACHI insistă să aibă la îndemână și materialul aflat la el, “căci determinările D-sale sunt demne de încredere și dacă voi cita una sau altă specie din această listă, o voi face sub răspunderea D-sale”. Îl mai roagă să-i trimită “o scurtă caracteristică [a] împrejurimilor din Tecuci”, servindu-i un scurt model. “Atât a-și avea nevoie, dar exact și lămurit. O descriere mai amănunțită o veți da D-voastră în fauna completă ce veți publica-o D-voastră”.

Reîntors de la București, CARADJA găsește două scrisori și în aceeași zi mai primește una, dar în ele nu este nimic amintit de primirea colecției și a listelor cu determinările. Acestea din urmă sunt așezate de ALEXINSCHI în corespondență după cele 3 cărți poștale și înaintea acestei scrisori din 11 aug. listele se opresc la nr. crt. 45 și 20. Pe lângă denumirea speciei se găsesc și câteva referiri asupra celor mai interesante specii și forme. Următoarea sugestie din NB, cu care încheie pagina, are valoare de principiu în cercetarea științifică: “Nu trebuie niciodată să “presupuneți” că este asta sau aia, deoarece vă creați o opinie preconcepțată care vă îngreunează cercetările”.

Privind caracterizarea biogeografică a localității Focșani, o apreciază ca foarte bună și face o remarcă interesantă: “ea este așa cum mi-am închipuit-o, însă bogăția florei mă surprinde și talmăcește bogăția faunei lepidopterelor.

Scriind despre dimensiunile pe care trebuie să le aibă caracterizările biogeografice ale unui teritoriu la care se referă o cercetare, amintește de “d-l Lepși [care] s-a grăbit prea mult în concluziunile sale biogeografice... vă comunic aceasta fiind părerea altor specialiști”. Paragraful mai conține întrebarea “dacă la Tecuci s-a găsit *Lycaena vittata* OBK ? “Ași crede eu că ar fi mai probabil vorba de *menalcas* FRK.?”

Și iarăși programul suferă modificări din cauza pripelii lui OSTROGOVICI care i-a trimis tot materialul colectat din Balcic, urmând să-l primească și pe cel colectat “din Techirghiol, Ekrene, etc., etc.”, materiale cu care va fi foarte ocupat în perioada următoare, ceea ce îl va împiedica să poată “isprăvi M.S-ul” până la finele [lunii] octombrie”. Ivindu-se această situație îi cere lui ALEXINSCHI să amâne expedierea materialului până spre sfârșitul lunii septembrie, iar listele, aduse la zi, în octombrie.

Fiind un sceptic consecvent, cinstit și corect cum a specificat în mai multe scrisori, acum mărturisește că: “după cât știu *Hypon. rorellus*, biologia lui etc. este foarte bine cunoscută dar nu știu nimic precis despre parazitele acestei specii; nu sunt specialist de loc în această direcție. Dacă ați făcut observații interesante, ar fi bine să le publicați, dar să vă informați precis mai înainte dacă observațiile Dv. sunt noi sau deja cunoscute? Eu nu pot să vă lămuresc și nici nu doresc să public ceva asupra acestei materii care îmi este străină”. Comentariile par a fi de prisos. Publicând o lucrare în “Buletinul” (?) îi trimite “3 separate”, rugându-l să “remită” din partea lui “d-lui prof. SAVULESCU, deoarece nu am adresa D-sale”, și un exemplar pentru D-l DUMITRIU.

La intenția lui ALEXINSCHI de a “controla colecția lui COSMOVICI”, CARADJA îi atrage atenția că “între altele veți găsi poate 1 ex. De *Colias chlorocoma* CBR. (?) din care scria că l-a găsit la Iași !!! Poate că veți vedea în colecție un asemenea exemplar și chiar cu o etichetă poate; dar eu voi aștepta pentru asemenea descoperire să se găsească un al doilea exemplar la Iași și de altcineva. Atât de sceptic eram și am rămas! În fața unui fapt controlat mă voi închina 1)” După obișnuita formulă de încheiere urmează: “1) P.S. Un botanist foarte cunoscut găsea și el multe plante pe culmea Carpaților și le publica; dar cu toate că arăta exact localitatea, nici un alt botanist nu le-a regăsit acolo, nici aiurea, astfel că acuma s-au șters aceste

plante de pe lista plantelor carpatice, după ce publicațiunea a cauzat confuziuni și concluziuni greșite. Mai bine deci ceva prea sceptic decât prea crezător până la dovada contrariului”.

Situații similare s-au mai petrecut în decursul vremii, până și-n zilele noastre, unele divulgate cu vehemență în diverse publicații de specialitate, altele vehiculate doar pe cale orală și cine știe câte ignorate în totalitate. Chestiunea în discuție este mult mai complexă de cum pare la prima vedere și argumentele verosimile ca și demonstrațiile veridice pot fi deopotrivă pro și contra. Cert este că parafrazând, necunoașterea numelor conduce la necunoașterea faptelor, am putea spune că astfel se poate produce o înlănțuire de erori.

Este evident faptul că în urmă cu 7 decenii CARADJA nu avea în vedere aspecte ale protecției faunei lepidopterologice de vreme ce-i cerea lui ALEXINSCHI (și probabil și celorlalți colaboratori, plătiți ori nu) să „colecteze serii cât mai numeroase”, iar creșterea „ab avo” nu o făcea pentru a spori efectivele populațiilor din natură. După cum am văzut mai înainte scopul era cu totul altul. Pe de altă parte nu este exclus ca într-o zi să se captureze ultimele exemplare dintr-o populație, fără ca acel colecționar să sesizeze situația critică, inadmisibilă în plan teoretic. Așadar, adevărul se poate afla de ambele părți și pentru faptul că „înlocuirea gândirii tipologice prin gândirea populațională”, considerată a fi „poate cea mai mare revelație de concepție care a avut loc în biologie” a apărut mai târziu, după cum adevărul poate fi aflat căutând calea de mijloc, cea mai sigură, dar și cea mai dificil de găsit.

Într-o notiță scrisă pe partea externă a unei jumătăți de plic, ceea ce înseamnă o abdicare de moment de la eleganța și sobrietatea pe care le-a etalat până acum, CARADJA se referă la faptul că deși are relații de colaborare cu Czekelius „de 30 de ani”, abia acum a reușit să adune toate lucrările acestuia. Auzind că acesta intenționează să publice o nouă lucrare importantă „mai ales despre fauna Retezatului și a altor localități”, speră că de această dată să-i trimită „un separatum”, deoarece „eu regulat i-am trimis micile mele lucrări”. Și din nou îl roagă să-i trimită „o lungă serie de *Zygaena* sp. din Tecuci!”

Pe cartea poștală din 28 aug. 1930 îi răspunde că a „examinat colecția” și și-a notat ceea ce a crezut că îi va fi de folos mai târziu.

A „văzut exemplarele aberante, cele pitice, etc., etc. Veți găsi în dosul etichetelor numele speciilor scrise de mine...”, dar în catalogul colecției lui ALEXINSCHI – prima parte (NEMEȘ & DĂNILĂ 1970) – am găsit doar un singur exemplar determinat de CARADJA și anume: *Eucnemidophorus cinnamomea* STAUDINGER, 1 mascul colectat de A. POPESCU – GORJ la Eforie Nord, VI – VII, 1093. Inexplicabil este diferența radicală a genului *Crambus*; din cele 8 exemplare determinate de CARADJA în „Adaos la lista microlepidopterelor culese în jud. Tecuci, 1929 și 1930” nu s-a găsit nici-un exemplar în colecție. Lista mai conține 51 exemplare determinate de CARADJA. Ca de obicei, CARADJA își oprește 1-2 exemplare din speciile mai interesante și îi cere să prindă în anul viitor cât mai multe exemplare din diferite specii.

O opinie interesantă este cea referitoare la *Parnasius mnemosyne*, din care și-a oprit 2 exemplare „fiindcă sunt frumoase” și „aceeași rasă o am de la Comana și Amara; în sudul Basarabiei și Kiev zboară identic și i s-a dat un nume deosebit de BRYK sau SHELJUSHK (?). Avem vre-o 100 [de] nume pentru „rasele” lui *mnemosyne*. Cine vrea să se îndeletnicească cu astfel de joc copilăresc și puțin științific, poate să-l facă! Pentru mine este numai *mnemosyne* pentru care 5-7 nume de var. extreme ar fi suficiente! Este acum moda de-a despărți speciile după populații locale, dându-le nume diferite inutile fiindcă sunt synonyme! Eu nici nu mă ocup de a descurca aceste încurcături. Chiar „specialiștii” care au dat numele, nu pot să deosebească rasele, dacă nu știu dinainte proveniența exemplarelor!!!” Și de astă dată comentariile ni se par de prisos. Fiind o specie rară și interesantă, în schimbul celor două exemplare de *Paranassius* îi trimite 3 specii de *Arctia* în câte un exemplar din fiecare specie.

Primind de la ALEXINSCHI manuscrisul „anexă la fauna Basarabiei” pentru a-l verifica, răspunsul lui CARADJA (6 sept. 1930) poate fi foarte ușor anticipat căci de fapt este cel știut din scrisorile anterioare: de a amâna publicarea lui pentru mai târziu când volumul datelor va fi suficient de substanțial, atât cât să poată stârni un interes major pentru specialiști, deoarece „speciile citate sunt din cele mai comune și „ubiquitare” și este știut că se află în oricare „localitate din vasta regiune paleartică”, nu numai la Hotin. Încheie nădăjduind că „sfatul său” va fi apreciat „la justa lui valoare”.

În scrisoarea din 11 sept. 1930 apare un nou subiect „văd cu multă plăcere că studiați mereu și [cu] perseverență nu numai Entomologia propriu-zisă, ci și toate branșele lăturalnice, fără de care nu se poate ajunge la o comprehensiune just [ă] a problemelor răspândirii insectelor, plantelor, etc.. 40 de ani m-am ocupat cu intensitate de toate acestea și abia acum, de vre-o 10 ani încoace mă găsesc aproape destul de pregătit pentru a putea câte odată să trag o concluziune sau să dau o sinteză care mi se pare demnă de a fi publicată.

Până pe la anul 1910 mă feream să public o descripțiune [a] unei specii noi de teamă să nu o fac cum [nu] trebuie. Încă [și] acum stau câte odată la îndoială dacă trebuie să risc o asemenea publicare, de teamă să nu greșesc! Dar când văd cum sunt specialiștii care fără nici o ezitare "creează 100 de "varietăți" unei singure specii *machaon, podalirius, apollo, mnemosyne, rapae, napi*, etc... etc., atunci sunt cuprinsu nu numai de spaimă, ci și de furia... contra lor, căci astfel de "specialiști" discreditează frumoasa noastră știință!"

Regret că în ultimele 2 publicații: "Badereise și Coasta de Argint" s-a strecurat o greșeală din cauză că era "necăjit și zdruncinat în durerea inimii", astfel că "multe specii noi pentru vechiul Regat, nu sunt noi pentru România întregită", greșeală pe care o va corecta în viitoarea contribuție.

Îi mulțumește pentru informațiile bibliografice pe care le va folosi la timpul potrivit și continuă cu... variațiuni pe aceeași temă: "fauna Tecuciului", apoi cu răspunsurile la cele 4 întrebări referitoare la tot atâtea specii. Ultima specie este *Crambus Caradjaellus* RBL, din care a "primit 2 exemplare din Sulina prin MONTANDON. Inspirându-i curajul de a le descrie a "trimis ambele exemplare la REBEL care a descris specia în "Iris", 1907, p-228", și acum un exemplar se află la Viena iar celălalt la el. Între timp a "mai primit un exemplar din Granada (!), altul din Uralsk! Credeam că și FILIPJEV are unul din Ural m., dar nu s-a adevărit astfel că numai 4 exemplare sunt cunoscute + cele care sunt la Dv." Și nelipsitul P.S.: "*Noctua* ce am reținut-o, mi se pare mie că este *Bryophila raptitcula* ab. *carbonis*! dar nefiind absolut sigur o voi trimite cu alți fluturi la un specialist".

Coletul primit de la ALEXINSCHI a ajuns în "bunăstare" și în scrisoarea din 17 sept. pune și lista speciilor. Explică apoi că mărimea adulților "variază câteodată de la 1 la 3", în funcție de "omidă, climă, secetă și altele și nu are nici o importanță". Exemplarele aparținând la 2 specii (*Platytes corectellus* DUP. și *Schoenobius gigantellus* SCH. provin "din Sicilia, Franța, Marcia (?). Bône, Biskra, Sardinia, Dalmația, Sarpeta, Uralsk, Beyrut, Jerusalem și România", prima specie și respectiv "din dif. loc. din Europa centrală, România, Bulgaria, Uralsk, Palestina, Lenkoran, Korikoparan, Djarkent, Jli și Tiansin și Shanghai, etc."

Referitor la literatură îi răspunde: "Aveți în SPULER un început de carte ilustrată, dar afară de acestea nu există alta care să fie la îndemâna mijloacelor fiecăruia nici măcar care să fie oricum suficientă. Aveți H.S., HB., DUP.-GODARD foarte scumpe; pe urmă monografiile asupra anumitor familii: RAGONOT, KENNAL (?) etc., etc. HEINEMANN, este bun dar cel mai bun lucru este să vă alcătuiți încetul cu încetul o colecție și bazat pe ea veți găsi că de exemplu HEINEMANN este aproape suficient pentru Europa centrală". Cu toată bibliografia pe care ar putea s-o agonisească îl asigură că nu va putea deveni un specialist de azi pe mâine în determinare. Erorile pot să apară - precizează CARADJA - între un *Crambus*, *Galleria*, *Phycidea* etc., etc., așa pentru toate familiile". Apoi vine deosebirea între generalele (?) - probabil genuri - și în sfârșit între specii. A ajunge capabil să determine corect cere "o muncă de ani de zile chiar când are materialul sub mână". Nu se jenează să-i spună că și el trimite adesea exemplare dubioase la Viena și Londra "spre a le compara cu *Typa* etc., etc." Apoi, aceleași discuții pe marginea faunei locale a Tecuciului.

Scrisoarea din 5 oct. 1930 este dintre cele mai scurte; este încântat și-i mulțumește pentru intenția de a "publica o scurtă recenzie [asupra] lucrării mele", dar ar fi mai mulțumit dacă ar accepta să schimbe câte ceva pe ici - colo "aranjând textul în sensul arătat de mine". Starea sănătății fiind un subiect comun în mai toate corespondențele dintre oamenii apropiați, îi scrie că el a "fost suferind; de 6 săptămâni încoace am avut mari dureri sciatiche dar sunt mai bine acuma". S-a oprit din lucru la "lucrarea cea nouă... până ce atât D-I OSTROGOVICH cât și D-I HURMUZAKI se vor decide a ne comunica ultimile lor lămuriri".

Primind "încă 4 exemplare *Colias «edusa»*!" îi scrie fără a trece data, că 1) "După această mică serie nu mai pot ezita a recunoaște în acest fluture: *chrysotheme* mai ales, că Dv. îmi scrieți că zboară în masă împreună cu *edusa typica*". Urmează amănunte referitoare la generații și sexe, apoi o listă până la numărul curent 10 și încă 4 specii de microlepidoptere; apoi un paragraf în care nu deslușim despre ce referat este vorba: "Sper că veți avea prilejul, chiar la corectură, să modificați pasajul referatului privitor la furnici etc. în modul dorit de mine. D-I MOTĂȘ va putea face această modificare dacă îi veți arăta ce v-am scris în c. p.".

Cunoscând ritmul apariției lucrărilor depuse pentru publicare în Memoriile Academiei Române îl înștiințează că "peste 3-4 săptămâni va apare... un f. mic comunicat asupra Lepidopterelor bassarabene culese în AKKERMAN, precum și în Bull. Ac.Rom. descrierea unei specii nouă [de] Microlepidop. și altele. Lucrarea asupra Balcului nu este încă scrisă, dar nu va întârzia. Tot atunci va voi adăugi și enumerarea tuturor spec. nouă pentru România întregită: Tecuci, Cluj, Bucegi și alte localități". Se înțelege că fiecare lucrare este o sinteză a rezultatelor colectărilor din atâtea localități într-o perioadă de timp suficient de mare.

În cartea poștală din 7 oct. reia discuția pe marginea referatului lui ALEXINSCHI la lucrarea sa cerându-i să spună și un cuvânt despre paragraful: Trübe Ausblick, forme Wrinsche". Pentru a-l ajuta să se edifice asupra conținutului îi transcrie un pasaj dintr-o scrisoare primită recent de la directorul Muzeului Universității din Berlin, Dr. prof. Martin HERING, care se referă tocmai la acest paragraf. După redarea paragrafului precizează că "pentru el este partea principală și chiar ținta lucrării mele și ar fi necesar să introduceți acest pasaj chiar în limba germană... știu că va fi dezagreabil câtorva persoane interesate, dar din moment de D-v. faceți recensământul [?] lucrării mele chiar pentru Dv. trebuie să arătați că ați înțeles importanța celor expuse de mine... Puteți scurta textul în altă parte". Ideea este combaterea biologică a dăunătorilor.

Pe 11 oct. reia subiectul cu paragraful. Între timp îi restituise referatul în care solicita "câteva modificări... și cu o adăugire referitoare la paragraf". Primise lucrarea lui HURMUZAKI dar își "rezerva opinia", pentru că "nu cred că va avea aprobarea generală. Dovezile ce le citează sunt prea puține și s-ar putea aduce multe dovezi care ar arăta contrariul tezei D-sale. Este necontestat că s-a exagerat importanța contribuției faunei Siluriene la alcătuirea faunei Europei. Dar totuși ea a rămas foarte importantă. Și ce D-l HURMUZAKI trece sub tăcere este faptul dovedit acumă că fauna autohtonă a Europei se trage după perioade glaciare din ținuturile situate la vest de Ural m., unde niciodată ghețarii n-au ajuns și unde fauna și flora se conservase aproape intactă și de unde au putut să populeze iarăși întreaga Europă. Nu vorbesc nici de fauna mediteraneană nici de cea stepică și asiatică (minoră)!"

După formula de salut, cu altă cerneală și cu o peniță foarte subțire, adaugă: "Lucrarea lui este o concepție personală, o teză pentru care aduce dovezi; dar nu dovezile au adus pe D-l HURMUZAKI la teza lui!" O fi scăpat nițică malițiozitate sau numai un "nevinovat" joc de cuvinte!?

Conștient de valoarea sa încerca să aplice un aforism pe care refuza să creadă că i s-ar potrivi mai bine decât unora dintre colaboratori sau "rivali" și anume: "nu te încrede în aprecierile măgulitoare ale aceluia ce și-au trăit viața printre mediocrități!"

Frecvența mare a cărților poștale a făcut ca multe răspunsuri să se intersecteze pe traseul dintre Grumăzești și Tecuci, ceea ce explică revenirea de două și chiar de trei ori asupra aceluiași subiect.

Analizând și reanalizând, discutând contradictoriu cu ALEXINSCHI ajunge până la urmă să renunțe la paragraful cel atât de important care-și pierduse între timp conținutul și importanța.

Recunoașterea s-ar putea datora și primirii "de la D-l JABLONOVSKI, acel cunoscut specialist în materie, de la D-l FRIEDRICH, asemenea specialist cunoscut scrisori pline de laude pentru paragraful știut. Dar lucrarea mea va fi recențată în diferite ziare entomologice". Decide să mai aștepte câteva luni să vadă și alte reacții din țară, în special, și dacă va fi cazul vor elabora "un articol adhoc" în care vor introduce toate aprecierile din străinătate.

Este extrem de contrariat de "faptul că nici ARION, nici KNECHTEL, nici POPOVICI-BĂZNOȘANU, nici POTARCĂ și nici MIHALACIE nu mi-au răspuns printr-un cuvânt de primirea broșurei". Încercând să găsească circumstanțe pentru această tăcere colectivă atât de apăsătoare, crede că "au luat în nume de rău, că blamez în mod direct toate măsurile luate de ei! Dar în calitate de membru tehnic pe lângă serviciul protecției plantelor, am făcut datoria mea, și o voi face și înainte mai târziu când voi scrie asupra *Pyrausta nubilalis*". Apoi, îl sfătuiește pe ALEXINSCHI să nu intre în dispută cu ei, fiind prea evidentă neșansa de a răzbi în fața atâtor personalități. Resemnat, continuă "în urma urmei mă mulțumesc de aprecierea străinătății și cu conștiința că mi-am făcut datoria. Alături de ignoranță, de ușurință, de superficialitate este și un alt motiv mult mai puternic din sus în jos: interesul personal și de echipă! Să le fie de bine! Eu voi aștepta în liniște și în deplină siguranță și [cu] convingerea că adevărul este de partea mea".

Scrisoarea din 17 oct se constituie într-o lecție de manieră elegante foarte utilă, care cuprinde mai multe reguli ce trebuiesc respectate în relațiile dintre personalități, situație scuzabilă pentru ALEXINSCHI, care, probabil, rămânea foarte puțin printre colegii de cancelarie profesorală și se afla mai mult în natură și la masa de lucru. Era, cum spunem noi câte odată, un naturalist natural, frust. Asimilarea datelor științifice și sporirea colecției constituia prioritatea; celelalte aspecte ale activității sale rămăneau în planul secund.

ALEXINSCHI reușește să-i facă mentorului o surpriză foarte plăcută publicând un referat asupra lucrării de dimensiuni reduse «Badereise», pe care CARADJA îl găsește ca fiind "foarte bine alcătuit" și îi "mulțumește pentru gentilețe". Observațiile care urmează totuși sunt elegant făcute încât am putea crede că se supun în totalitate regulei: "S-o spui „pe-a dreaptă" e un lucru bun, dar s-o faci fără să jignești este și mai bun". Astfel, i se explică ce înseamnă în germană "Jünger" (ca substantiv) care se traduce: "elev sau discipol" și îi cere să scoată din acest motiv un întreg pasaj în care este vorba de tânărul entomolog Florentin STEFANELLI, apoi să scrie "OSTROGOVICH și nu vici!", urmând a-l recomanda pe aceasta "ca discipolul eminentului entomolog STEFANELLI (decedat în 1896 cred!)". Apoi îi cere ca pe el să-l prezinte

nu CARADJA ci Aristide CARADJA din Tg. Neamț și să adăuğiți jos la paginã sub ?... adnotațiunea: 1) "a nu se confunda cu Constantin I. KARADJA...". Lui ALEXINSCHI i-au "scãpat și alte inexactități pe care CARADJA îi cere imperios sã le corecteze pentru cã a denaturat prea mult realitatea, desfășurarea evenimentelor. Este vorba de concluziile la care a ajuns studiind comportamentul unor populații de furnici din Dobrogea pentru care fusese solicitat sã realizeze acest studiu și nu întâmplãtor cum scrisese în referat ALEXINSCHI : "Prin urmare nicidecum în mod întâmplãtor, prin hazard sau noroc, ci printr-o observație coneretã a naturii și prin deducțiuni și reflexiuni am fost adus în mod logic sã cercetez și atunci am fãcut aceastã descoperire interesantã și importantã. Este ca.oul lui Columb cãci sunt sigur cã acuma fiecare putea observa acest fenomen. Dupã aceastã explicație cred cã veți schimba și Dv. pãrerea și veți modifica puțin textul referatului". În scrisoare îi trimite și "un referat mic de tot a unui savant german asupra lucrãrii sale, dar care nu s-a pãstrat. Ultima frazã se referã la oboseala ochilor acumulatã în timpul prelucrãrii unei colecții pentru British Museum sub lupã" situație ce-i impune o binemeritatã pauzã, nu fãrã a se îndeletnici cu o altã ocupație.

Cartea poștalã din 21 oct. 1930 conține informațiile referitoare la determinãrile fãcute în materialul primit și chiar returnat., deoarece în aceeași zi a plecat la București împreunã cu cãțiva universitari care veniserã pentru cercetãri de teren în zonã.

Pe cartea poștalã din 25 oct. expediatã tot din Tg. Neamț, unde s-a întors pentru a-și lua doar "niște acte", îi mai comunicã primirea scrisorii în care ALEXINSCHI îl informeazã cã în acea perioadã o specie, (grafiãtã ilizibil) "zboarã în masã la Tecuci". Fiind nevoit sã plece de urgențã la București îl roagã sã-i trimitã din partea lui exemplare, din specia respectivã, pe adresa lui A. OSTROGOVICH, prof. univ. la Institutul de Chimie din Cluj: care îi ceruse adresa lui ALEXINSCHI de mai mult timp. Astfel îl pune în legãturã directã în speranțã cã relația ce se va stabili va fi de folos pentru schimb. Predicție confirmatã pe deplin prin numãrul mare de exemplare primite de la Cluj, și aflate în prima parte a catalogului ALEXINSCHI (NEMEȘ & DÀNILÀ 1970).

Correspondența din urmãtoarele 9 luni de zile lipsește. Urmeazã un numãr de 12 cãrți poștale, prima având data de 13 aug. 1931. Sperã sã termine "peste 8 - 10 zile" lucrãrile sale mai importante, dupã care i-ar rãmãne timp disponibil sã se ocupe de microlepidopterele colectate de ALEXINSCHI, dar "bine înțeles cã voi avea latitudinea de a publica rezultatul". Pentru aceasta stabilește și perioada de timp: "pãnã la finele acestei luni" în care sã-i trimitã cutiile, dupã care va avea altceva de lucru.

Din urmãtoarea carte poștalã (21 aug. 1931), excerptãm: "faptul cã ați regãsit *Deil. hippophaës* - este foarte interesant de asemenea data (15 aug.) capturii este curioasã". Rãmãne de stabilit ce formã este exemplarul; forma tipicã sau cea "deschis / cenușie, var. *bëenerioi* STGS.", acest lucru lãsându-l în seama lui HURMUZACHI. El sperã sã semnaleze în "2 cuvinte descoperirea Dv., dar nu știu încã". În principiu el se va ocupa numai de macrolepidoptere, lãsând microlepidopterele pentru HURMUZACHI. Apoi precizeazã cã "*Cucullia blattariae*, cu toate cã a fost vãzut de D-l HURMUZAKI, îmi pare dubioasã, cãci sunt exemplare care nu diferã de loc de *scrophularie* și vice-versa. Numai omida poate da siguranțã".

Sperând cã poate interesa în mod deosebit pe specialiști urmãtorul paragraf, îl excerptãm: "Dacã voi semnala *D. hippophaës* la Tecuci va fi numai pentru a întãri descoperirea mea din anul 1889 la Costișa (valea Bistriței) lângã Buhuși, cãci STAUDINGER nu prea credea și cã de atunci este prima oarã cã s-a regãsit aceastã specie... trebuie sã credem cã sunt 2 generații a doua poate incompletã".

2 sept. 1931. Din materialul primit a "determinat tot ce era posibil... din toatã colecția vã semnalez numai nr.172 ca interesant. Este varietatea de *Pandemis heparana*... v. *subclarana*... pentru studiile mele colecția de anul 1931 nu oferã interes deosebit și nu voi utiliza acest material în publicația mea..."

Hotãrãrea lui ALEXINSCHI de a amãnã redactarea faunei Tecuciului pentru toamna 1932 sau chiar mai târziu" este mult apreciatã de CARADJA. Deși are la dispoziție tot materialul lui ALEXINSCHI, el va menționa în toamnã doar pe *Deilephila hippophaës*; solicitã în schimb pe *Pandemis subclarana* din care va "face o specie nouã, cãci fiind acuma 3 exemplare identice și puțin deosebite de *Heparana subclarana* din Ussuri... sunt sigur cã avem o specie nouã". Mai dorește un *Crambus Caradjaellus* ca martor de la Tecuci și sperã sã se revanșeze oferind în schimb alte specii.

Sesizând cã exemplarul de "*Pandemis subclarana* care s-a dovedit cã nu este identicã cu varietatea de *heparana*, ci o specie nouã pe care o descrie sub numele *gravana*, dar *subclarana* rãmãnând valabilã pentru forma din Ussuri", i le cere pentru colecția sa în scrisoarea din 29 sept 1931.

Faptul cã exemplarul *Crambus Caradjaellus* a ajuns cu abdomenul detașat, iar *Pandemis gravana* cu prima aripã dreaptã stricãtã, le-a considerat "catastrofe", dar le-a reparat, 8 oct. 1931.

ALEXINSCHI a obținut din colecția de *Arctica hebe* o mulțime de varietăți coloristice ale aripilor din care intenționa să numească doar câteva. CARADJA, consecvent principiilor sale îi recomandă să renunțe. Totuși, dacă HURMUZACHI are altă părere "atunci vă rog să urmați sfatul D-sale". 31. oct. 1931.

La 10 aprilie 1932, după ce primește 2 "separate" din comunicarea recent apărută a lui ALEXINSCHI îi mulțumește dar pentru că nu i-a trimis manuscrisul pentru corectură vine cu observația "*Calamochrous acutellus* Ev. nu este un element pontic, ci una din cele numeroase specii care pot fi considerate ca relicte de la fauna preglaciară Eurasică. De asemenea *Salebria fumolla* (?). Răspândirea ei este... Armenia; Leukoran, Shanghai, Chekiang, Kleliag (toate în China), Korea, Japan; este tipic! Am descoperit și femele care până acum erau necunoscute și vorbesc de ea în ultima lucrarea..."

În cea mai scurtă epistolă, din 24.IV.1932, îi cere un exemplar din referatul asupra lucrării lui HURMUZACHI.

Iarăși o perioadă cam lungă de timp din care lipsește corespondența. La 21 sept. 1933 îi scrie că a "primit extrasul..." Lucrarea aceasta, așa cum este redactată acum, este bună, căci conține aproape numai date interesante pentru fauna României, fiind curățită de multe inutilități și denumiri care erau scrise în redacțiunea ei primitivă. Văd cu satisfacție că v-ați folosit de critica bine meritată adusă atunci Dv.. de Comitetul de redacție al Ac. Române, cerând scuturi și modificări".

Totuși, are "numai următoarele de spus: 1) *Deil. hippophaes*... este un element (relict modificat) din fauna primitivă (preglaciară) eurasiene... răspândită astăzi încă în Asia centrală și occidentală". La punctul 2 "... forma pitică *Ul. hirta*. Ea nu este nici o varietate nici o rasă, ci numai "Hungerform" occidentală", apoi la punctul 3, "*Acid. flaccidaria ob. rosea* se arată în Europa vr. regulat ca ab. printre forma tipică. Am citat-o în Mem. Ac. R[omâne] 1931, p.51 (313). N-are nici-o importanță!" La punctul 4) vine cu laude pentru renunțarea la "4-5- nume absolut inutile pentru formele de *A. hebe*", din care prin "educare" (!) [creștere] se poate obține o gamă extrem de variată de culori: de la alb la negru. Pentru a surprinde această variabilitate coloristică ALEXINSCHI a cheltuit în zadar, fotografiindu-le.

Mai amintește că mai are sub tipar 5 lucrări dintre care 2 sunt mai importante, că nu a publicat nimic în '32 din fauna României, dar are "din China în lucru peste 45.000 microlepidoptere!"

Înțelegând greșit criticile aduse, pentru care ALEXINSCHI s-a arătat nemulțumit, în 23 sept. 1933, CARADJA revine cu precizarea că a lăudat tot ce a fost de lăudat și în același mod obiectiv a criticat "în ambele cazuri [cu] cea mai desăvârșită obiectivitate". Referitor la o "recenzie critică" asupra lucrării lui HURMUZACHI pe care i-a cerut-o revista "Adamachi" a refuzat, dar la indicat pe ALEXINSCHI. CARADJA a preferat a da răspunsul "pe altă cale decât printr-o recenzie".

Găsind că larvele miniere sunt o sursă interesantă de specii noi ALEXINSCHI îi scrie despre acest lucru pe care CARADJA îl apreciază în scrisoarea din 23.6.35 și îi recomandă colaborarea cu HERING. Între speciile determinate CARADJA găsește specii noi pentru "fauna Regatului: *Phyllocuistis xenia*, *Lithoc. pastorella*, *Neptic. splendiddissinella*, *ulmifolia* și *basalella*. Dar *N. aceris* l-am găsit în 1933 în grădina mea și publicat în Iris 35 p. 191, și *minusculella*, precum și *atricapitella* sunt cunoscute de mult din Moldova și cuprinse într-una din listele mele mai din timp". *Arctia villica* este adusă în discuție pentru a fi crescută "ab avo" pentru "*confluens*", insistând asupra condițiilor de temperatură și a hranei care trebuie să "fie 1/2 veștedă și niciodată udă". Este ocupat peste măsură cu fauna Chinei și a refuzat multe oferte foarte interesante pentru a le determina din Dobrogea, Anatolia, Albania, Algeria și altele..." Anual primește 30.000 - 50.000 exemplare din China ceea ce "întrece puterea de muncă a unui om de 73 ani!" Deși are din fauna României multe specii noi și interesante nu are timp să redacteze o lucrare.

Cu mulțumirile pentru "urările de sărbători și anul nou" începe cartea poștală din 28-XII-35. Se scuză pentru că nu a dat niciun "semn de viață de mult, dar activitatea mea a fost și este destul de mare". A publicat o mică lucrare din fauna Chinei dar a primit puține extrase și nu mai are disponibile. O altă lucrare a apărut recent la Shanghai și așteaptă extrasele. Este realizată pe un material de peste 50.000 ex. În lucru "recoltele din 1933/34 în China". Momentan are în lucru "recoltele din 1935... și nu mă pot gândi nici ocupa de altceva". Nici materialele primite de la "OSTROGOVICH, POPESCU și alții din România" nu le poate lucra decât peste 2 ani, deoarece - din China tot sosește material. Mai are de prelucrat, pentru că a promis, materialul D-lui HÖHNE. Apreciază că va avea de prelucrat "120 - 140000 exemplare, vă puteți închipui, nu am timp și nu am capul pentru a mă ocupa de altceva; întreaga atențiune trebuie concentrată pe acest material!". Deci să nu-i mai trimită material dar să colecteze tot ce se poate pentru a spori calitatea colecției proprii. "Relativ la *Chrys. dispar* femelă, vă sfătuiesc după 1 singur ex. femelă (!) să spuneți: *rutilus* dar care etc..."

Rezultatele obținute de ALEXINSCHI în studiul faunei și comunicate lui CARADJA, îl determină pe aceasta să-l aprecieze pozitiv și să-i mulțumească. Totuși are rezerve până la confirmarea speciei *Epiblema*

scutana CONST., pentru că "în acest grup speciile se aseamănă mult unele cu altele și variază des astfel că se pot confunda unele cu altele". Aceleași aprecieri pentru decizia lui ALEXINSCHI de a amâna publicarea faunei locale a Tecuciului. Speră că peste 2 ani să termine fauna Chinei și să-i poată "determina speciile rămase critice". Pe lângă lucrările de entomologie redactează și "o lucrare filosofică asupra naturii". 19/9.36.

Următoarea carte poștală are data poștei greșit pusă, dar după conținutul informațiilor, după scrisul tremurat, specific bolnavilor de parkinson, și adresa din Rădăuți a lui ALEXINSCHI, ea nu poate fi încadrată decât aici. Astfel, regretă că din cauza sănătății nu a luat "parte la Congresul Ent. de la Berlin" unde trebuia să țină o conferință. Regretă neparticiparea, ratând ocazia de a cunoaște "personal câțiva din domnii cu care sunt în corespondență intimă și științifică. Cred însă că 2-3 din ei vor veni în septembrie la mine"! Îi comunică adresa lui Aurelian POPESCU, student la șt.nat. Academia îi ceruse un referat asupra unei lucrări trimisă spre publicare de acesta, fără ca autorul să știe: aprecierile sunt favorabile, partea specială exactă, dar prefața "prea lungă", eroare pe care o face în genere tineretul. Deși bolnav "în ultimele 6 luni a terminat 6 manuscrise bogate pe circa 30.000 microlepidoptere din diferite părți ale Chinei. Am încă în lucrare [lucru] 2 colecții foarte interesante din Tibet or". 20 iul.1938 ?

Boala pare să se fi agravat [după scris!] încât la 4-II-1939 îi scrie că "abia pot să îndeplinesc misiunea ce luarăm asupra mea de a duce la capăt și bun sfârșit studiile mele asupra faunei Microlepidopterelor din China". Regretă că nu-și poate lua răspunderea morală asupra "exactității și valorii unui studiu" realizat pe baza unui material pe care nu l-a controlat și nici nu-l poate controla. Această răspundere rămâne în seama autorului.

Timp de 9 ani de zile, până în 23-XI-1948, toată corespondența s-a pierdut, dar și rărit. Acest lucru rezultă din tonul și conținutul primei scrisori păstrată. Micile întreruperi de câteva luni sau de numai 2-3 săptămâni au fost motivate într-un fel sau altul.

Deși avea vârsta de 79 de ani și sănătatea mult zdruncinată, CARADJA a "fost ales membru titular onorific al Acad. R.P.R. și ca primul [membru] în Secția științifică". Recunoscut specialist și probabil știindu-se și relațiile cu discipolul său ALEXINSCHI, "a fost însărcinat" să prezinte un referat asupra a 2 lucrări ale acestuia. Cea referitoare la macrolepidopterele din România a fost recomandată a fi publicată fără a suferi vreo modificare, pe când la cea de a doua i s-au cerut o serie de intervenții printre care "renunțarea la enumerarea a 120 - 125 de specii ubiquitare". Din lista speciilor prezentată de ALEXINSCHI a "ales 25 forme, cele mai interesante, tocmai cele apicole și halofile". Oprindu-se asupra celor 25 de forme îl sfătuiește că "lucrarea Dv. ar câștiga mult în valoare și interes dacă (renunțând a enumera celelalte sp. ubiquitare) veți arăta pentru fiecare... plantele pe care se nutresc larvele lor, precum și răspândirea lor geografică pe aproape întreaga regiune paleartică... și alte considerațiuni biogeografice etc..." Numai așa, refăcută lucrarea după indicațiile sale, ea poate fi publicată tot la "Ac. R.P.R."

Înainte de a expedia rândurile de mai sus primește o nouă scrisoare de la ALEXINSCHI și se vede dator să adauge P.S.-ul.

1) "Dacă urmați sfatul meu și-mi veți trimite mie M.S. în noua s-a formă modificată, vă garantez că lucrarea va fi publicată".

2) În al doilea punct îl sfătuiește să nu se încadreze la Muzeul din Iași! - Să mai aștepte până se limpezesc situațiile, CARADJA având "motive ce nu pot fi scrise". Știm însă că mai târziu a obținut postul de cercetător științific la Academie.

3) "Eu sunt mult suferind și slăbit: nu mai văd clar și memoria mea zdruncinată: nu mai pot determina microlepidoptere. Eu nu mai sunt eu! Mă duc totuși la Ac. R.P.R. secția științifică [numai] când pot sau dau avizul meu când mi se trimit acasă lucrările de la secretariat".

La ultimul punct îl îndeamnă să-și termine teza de doctorat "lăsând deoparte microlepidopterele nedeterminate" și să o trimită recomandat la prof. C. MOTOȘ sau la dr. NICOLAU, secretarul general al Academiei R.P.R.

Conformându-se preceptelor impuse de CARADJA, ALEXINSCHI îi dă totală satisfacție, pe care și-o exprimă în scrisoarea din 26-XI-1948. Dar cum în aproape fiecare scrisoare a avut ceva de impus să facă sau să schimbe, acumă dacă va scoate "cele 11 rânduri introductive... neavând nici un interes pentru publicul! Dar va fi bine să arătați că ați colectat... timpul de 40 zile...". CARADJA îl asigură: "Să mă credeți că vă dau aceste sfaturi în strictul Dv. interes". Și pentru singura dată încheie "Cu salutări colegiale".

Grava stare de sănătate a lui CARADJA se deduce din scrisul și exprimarea în faze tot mai scurte și mai puține. Mulțumește lui ALEXINSCHI pentru traducerea unui articol de entomologie din limba rusă, deși nu se mai ocupă de entomologie "în mod excepțional" s-a ocupat de manuscrisul acestuia pentru a-i fi util: să-l pregătească pentru publicare. Dorește să fie prezent "în Secțiunea științifică", dând "avizul meu

consultativ. Dorința mea este de a termina viața mea în liniște – dacă [e] posibil! Până și iscălitura este alta.

Dacă referatul la lucrarea despre macrolepidopterele din România la care s-a referit până acum i l-a cerut dar lipsește, cel deal doilea referat al lucrării asupra faunei lepidopterelor din jud. Arad a rămas printre scrisori.

Următoarea scrisoare nedată se referă la referatul lucrării cu titlul: "Date biogeografice asupra familiei Nepticulidae din sudul Moldovei etc..." Analizându-i lucrarea și găsind multe aspecte de îndreptat, bătrânul prinț Aristide CARADJA, ajuns să lucreze la o nouă Academie, nu poate refuza redactarea referatului deși nu putea fi favorabil. Prima observație este aceea că în titlul lucrării autorul își propune să trateze familia Nepticulidae, iar în realitate se referă doar la genul *Nepticula*. În continuare se dau o serie de indicații cu exemplificări concrete încât lucrarea să poată căpăta o formă finală acceptabilă, cu un conținut bogat și la obiect și într-o formă cât mai scurtă și concisă, așa cum i-a impus în toate referatele de până acum. NB sintetizează în concluzii două aspecte: ori se restructurează lucrarea pentru a corespunde titlului, ori "titlul lucrării trebuie modificat ad hoc!"

Din noiembrie 1949 și până la mijlocul lunii aprilie 1950 a fost bolnav. Deși este foarte mult slăbit pe 28 aprilie, probabil, a fost la Academie și a depus referatul. Fiind mult suferind îl roagă să trimită lucrarea structurată după indicațiile sale direct la Academia R.P.R.

În 18-XII-1950 eram cu toții tovarăși încât scrisoarea începe cu apelativul "Stimate tovarăș!" termenul "colegial" era repetat a treia oară în ultimele scrisori și el era inclus în răspunsul dat la scrisoare, "atât în interesul Dv. cât și al Academiei R.P.R." ALEXINSCHI trimisese o comunicare direct la Academie, probabil cea refăcută după indicațiile din scrisoarea precedentă, dar Academia îi solicita din nou girul lui CARADJA "ca entomolog responsabil față de Academia R.P.R.". Și iarăși alte observații și explicații amintite, unele reiterate și altele noi, omise în scrisoarea precedentă. Scrisul este și mai alterat, cu frecvente dezacorduri cu achizițiile noi ale limbajului "tovărășesc". Unele reguli și principii, ori tehnici și mijloace de cercetare sunt aduse adesea în discuție mai explicit și grefate pe termeni ecologici amintiți pentru întâia oară.

Neîncrederea în probitatea profesională a lui ALEXINSCHI este destul de direct spusă atunci când este în discuție o "specie nouă pentru fauna R.P.R.", chiar și pentru varietăți etc. În toate cazurile convingerile proprii nu sunt suficiente și ele trebuie să fie verificate și "coroborate prin opinia unei autorități universal recunoscută din Viena, Berlin, Paris, Londra, etc., așa cum în foarte multe cazuri a procedat și el pe tot parcursul cercetărilor sale, pentru a înlătura orice dubiu.

Concizia și laconismul în redactarea și selectarea materialului este un principiu pe care îi cere să-l respecte în viitor. "Vorbiți de o vastă lucrare în perspectivă. Să vă țineți totdeauna strict de materialul ce-l dezvăluți, evitând orice "umplutură" care lungeste inutil textul. Scurt, scurt dar precis. Să dați – dacă puteți – câteva idei originale, interesante, fie biologice, ecologice, biogeografice, etc..., de care nu prea se găsesc în lucrările Dv. Academia (mai ales în orientarea sa actuală) este o instituție prea serioasă pentru a putea admite la tipărit vre-o lucrare care nu să corespundă statutelor admise; va refuza orice lucrare fără o adevărată valoare științifică precum și acelea care caută să impună prin lungimea textului, Academia fiind silită la economie, aglomerația lucrărilor prezentate fiind enormă. Noi, în Secție, avem datoria foarte delicată de a salvarda cu orice preț prestigiul Academiei R.P.R."

Alexei ALEXINSCHI îi mai scrisese că are "intenția de a revizui mai multe colecții: CZEKELIUS, OSTROGOVICH, SZALAY, FLECK, etc. și citind aceasta, îngrijorat și iritat de îndrăzneală, CARADJA îl ia la... întrebări: "Ce înțelegeți prin acest cuvânt? – "revizui". Dacă voiți să spuneți că le vizitați și le studiați, nimic de obiectat. Dar dacă aveți intenția de a corecta câteva greșeli închipuite de Dv. vă sfătuiesc mare prudență. Căci acești oameni în majoritate morți, erau adevărați Entomologi de valoare și nu amatori al căror ideal era numai de a aduna în cutiile lor o cât de completă colecție de fluturi. La o cercetare a lucrărilor lor nu aveți nici un drept. Sper că scrisoarea mea, scrisă în cele mai bune intenții nu vă va supăra. Este ultimul sfat ce [vi-l] pot da, dat fiind starea mea de sănătate zdruncinată".

P.S. "Primiți separat-(ul) ultimei mele foarte mică lucrare, care rotunjește cunoștințele noastre asupra faunei Chinei".

Înainte de sărbătorile de iarnă, în 20-XII-1950, Alexei ALEXINSCHI îi scrie lui Aristide CARADJA, iar acesta formulează răspunsul pe 1 /I.51. După ce îi mulțumește pentru conținutul ei, CARADJA se destăinue cu regret în suflet că a fost cam aspru în scrisoarea precedentă dar acest ton l-a adoptat pentru că "lucrarea Dv. despre fauna regiunii Iași" l-a cam supărat. Apoi a trebuit să constate că "toate eforturile ce vi le-am dat cu sinceră dorință de a vă folosi, erau [au fost!] de geaba – să fiți sigur că orice lucrare ce veți prezenta la Acad.R.P.R. va fi judecată într-un spirit de justiție având în vedere numai valoarea ei științifică. Feriți-vă

însă de orice lungime de prisos care nu va fi tolerată de Secție, indiferent dacă voi fi încă în viața sau dacă un alt entomolog o va examina. Trebuie să [ne] facem datoria noastră față de Academia R.P.R."

Vă urez sănătate și noroc pentru 1951.

A. CARADJA

Aceasta a fost ultima scrisoare păstrată de Alexei ALEXINSCHI de la cel ce l-a îndrumat și i-a înecat un pragmatism specific cercetătorului ascet, așa cum l-am cunoscut în ultimii ani de viață.

Asemeni marilor personalități ale științei și culturii românești și universale, CARADJA și-a petrecut tot timpul la masa de lucru de la Grumăzeștii Neamțului de unde a dirijat o pleiadă de lepidopterologi cu priceperea marelui specialist dăruit în totalitate științei românești și universale, care a dorit cu ardoare să lase în urmă discipoli bine formați științific și cu etica cercetătorului minuțios însușită și manifestată.

Fiind obedient față de mentor în prima parte a colaborării lor, ALEXINSCHI a reușit să agonisească una din marile colecții lepidopterologice din România și prin aceasta s-a apropiat foarte mult de mentor dar a rămas mai departe de el ca sistematician. Această situație s-a datorat modului de folosire a timpului, în primul rând, apoi lipsei bibliografice și puținelor relații cu marii lepidopterologi din Europa.

Pe tot parcursul colaborării lor, CARADJA nu a tolerat discipolului său nici cea mai mică inexactitate sau dubiu, cerându-i precizie și concizie maximă, stil propriu științei.

Lucrările științifice lor sunt un tezaur științific a cărui valoare sporește an de an pe măsură ce fauna lepidopterologică a României sărăcește într-un ritm alarmant.

Bibliografie

- CEAUȘESCU, I. & MOHAN Gh. 1977. Din viața și opera marilor biologi, Ed. Did. și Ped., Buc. p. 185-186
NEMEȘ I. & DĂNILĂ I. 1970. catalogul colecției de lepidoptere "Alexei ALEXINSCHI" de la Muzeul județean Suceava, Partea I", Fa. Micropterygidac - Fam. Zygaenidae, St. și Com., Șt. Nat., Suceava: 131-265.
STĂNOIU I., BOBĂRNAC B., COPĂCESCU S. 1979. Fluturi din România, Ed. Scrisul Românesc, Craiova.

Ioan DĂNILĂ

Str. O. Onicescu, nr. 57/8

RO 6800 Botoșani

Primit la redacția / Received: 10.04.2000

Acceptat / Accepted: 11.04.2000

Apărut / Printed: 28.04.2000